

Wetenschappelijk informatieblad: **Sociale Innovatie**

- **De benadering van het programma zorgproeftuinen is geënt op "sociale innovatie"**
- **Sociale innovatie focust op de zoektocht naar innovatieve oplossingen voor sociale uitdagingen**
- **Sociale innovatie vertrekt van collectieve en individuele behoeften en draagt participatie hoog in het vaandel.**
- **De innovatie rond maatschappelijke vragen moet niet altijd top down gestuurd worden, maar kan opborrelen vanuit "het veld"**

Contact:

Mark Leys	Mark.leys@vub.ac.be
-----------	---------------------

Gelieve deze informatiebrief te citeren als:

Kennisplatform innovatie gezondheidszorg, wetenschappelijke Informatiebrief : "sociale innovatie" , Brussel, Januari 2014

Er bestaat geen eenduidige definitie van sociale innovatie

Er bestaan uiteenlopende beschrijvingen en conceptualisering van sociale innovatie. Die omschrijvingen vatten over het algemeen een aantal centrale aandachtspunten.

Sociale innovatie vertrekt vanuit een andere betekenis

"In aanvulling op de traditioneel technologische en commerciële invalshoeken wijst sociale innovatie naar innovatieve antwoorden op sociale uitdagingen, waarbij stakeholder relaties centraal staan." [...] "Men zoekt naar nieuwe modellen van organiseren en financieren, van ondernemen, nieuwe producten en diensten die een antwoord moeten bieden op de maatschappelijke noden " (De Vlaamse Raad voor Wetenschap en Innovatie 2011, p.11 en p. 20)

In klassieke "push" (duw) innovatiebenaderingen, wordt de focus vaak gelegd op nieuwe producten, diensten en processen (al of niet met een technologische component). Push benaderingen zijn "starrer" dan "pull" (trek) benaderingen, omdat doelstellingen en ontwerp "top down" worden bepaald. In een pull benadering probeert men diepgravender inzicht te verwerven in de context waarin een innovatie wordt ingebed.

Sociale innovatie koppelt economische groei aan sociale vooruitgang

Sociale innovatie koppelt de idee van groei aan "sociale vooruitgang". Het uitgangspunt is dat het investeren in menselijke behoeften een belangrijke drijfveer kan zijn voor groei inclusief oplossingen voor maatschappelijke problemen. Sociale ondernemers creëren niet louter waarde voor zichzelf, maar ook voor de maatschappij. Heel vaak gebeurt dat in segmenten waar de traditionele markt faalt.

Sociale innovatie beoogt vernieuwingen te realiseren om sociale problemen of toekomstige maatschappelijke uitdagingen tegemoet te komen

Sociale innovatie vertrekt vanuit de mens -als individu en als groep- en zijn behoeften. Sociale innovatie identificeert eerst maatschappelijk uitdagingen. Vaak spelen die zich af in situaties waar de traditionele markt of overheidsinterventies falen of niet langer optimaal tegemoet komen aan toekomstige uitdagingen (zoals in dit programma, veroudering, toenemende chronische zorg, betaalbaarheid, effectiviteit en efficiëntie van zorgsystemen).

Sociale innovatie versterkt democratische participatie

In tegenstelling tot een “push” benadering van ideeën, modellen en oplossingen, staat in het sociaal innovatieparadigma het belang van informatieuitwisseling, consultatie en participatie van diverse betrokken spelers centraal. Het sociaal innovatie paradigma gaat ervanuit dat een top-down opleggen van veranderingsstrategieën de aanvaardbaarheid en de effectiviteit van vernieuwing niet ten goede komt.

In dat verband wordt wel eens verwezen naar de “civil society”, waarmee bedoeld wordt dat niet enkel “overheden” en “bedrijven” het denken en het (innovatie)beleid moeten aansturen, maar dat ook ruimte moet zijn voor inbreng van burgers, niet gouvernementele organisaties, etc.

Sociale innovatie houdt rechtstreeks verband met de notie “open innovatie”

“Open innovatie” verwijst naar de idee dat bedrijven niet langer “binnenskamers” kunnen blijven om te innoveren. Ze moeten streven naar kennisuitwisseling met de buitenwereld. In een open innovatieloga wordt in het ontwikkelproces veel ruimte gemaakt voor stakeholderrelaties en transparantie over het ontwikkelproces. In een open innovatieloga erkent men dat uitwisseling van ideeën een cruciale voorwaarde is voor het uitrollen van innovatie. De kennis die nodig is om innovaties te vormen moet “breed” gezocht worden, niet enkel binnen de eigen organisatie of bedrijf.

In het ontwikkelproces wordt kennis “ge-coproduceerd” en wordt rekening gehouden met verschillende types knowhow die eigen zijn aan een “context” of een domein waarin de vernieuwing ingang vindt: die knowhow is zowel wetenschappelijke kennis en professionele expertise, maar minstens even belangrijk is de inbreng van ervaringskennis.

De slaagkans van een sociale innovatie is in sterke mate afhankelijk van de mate waarin diverse type spelers uit uiteenlopende sectoren er in slagen een uitgekristalliseerde visie te ontwikkelen en een samen het pad voor het invoeren van een innovatie te bewandelen, waarbij de visie kan aangepast worden aan de ervaringen.

Sociale innovatie stelt duurzaamheid centraal

Sociale innovaties richten zich op duurzame ontwikkeling. Sociale innovatie in de zorg zoekt naar duurzame (effectieve en efficiënte) oplossingen voor de uitwerking van een nieuw zorgmodel dat georiënteerd is op vermaatschappelijking. Dat model moet duurzaam afgestemd worden op variërende behoeften van een heterogene doelgroep, en waarbij bewaakt wordt dat de sociaal- economische en sociaal-culturele ongelijkheden door innovatiestrategieën niet toenemen.